

ת"פ 62711/07/18 - מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה, המאשימה נגד חברת נמל אשדוד בע"מ, מור מוריס, הנאשמים

בית משפט השלום בקריית גת

17 יולי 2019

ת"פ 62711-07-18 מדינת ישראל נ' חברת נמל אשדוד בע"מ ואח'
בפני כב' השופט משה הולצמן
מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה - המאשימה
ע"י ב"כ עוה"ד שגיא סיוון
נגד
1. חברת נמל אשדוד בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד אבישי שדה
2. מור מוריס (ניתן פסק דין) - הנאשמים

הכרעת דין

1. בגדרו של הליך זה הוגש כתב אישום כנגד הנאשמים, חברת נמל אשדוד בע"מ (להלן: "**הנאשמת**"), ומוריס מור (להלן: "**הנאשם**").

בכתב האישום נטען, בעיקרי הדברים, כי בבעלות הנאשמת, שהינה חברה ממשלתית, כלי שיט מסוג גוררת מ.ר. אמ-374-MS, הידועה בשם "שמשון" (להלן: "**הגוררת**"); הנאשם שימש בתקופה הרלבנטית לכתב האישום, כממלא מקום רב חובל בנמל אשדוד, ראש מחלקת ים בנמל אשדוד, מנהל פעיל אצל הנאשמת, אחראי מתוקף תפקידו על הגוררת, ומנהלו הישיר של קברניט הגוררת; ביום 2.7.2017 בין השעות 1:00 ל-2:00, במהלך הפלגה של הגוררת מנמל אשדוד לנמל חיפה, הגוררת התנגשה בחוות דיג המרוחקת כ-12 ק"מ מנמל אשדוד (להלן: "**התאונה**"); כתוצאה מהתאונה חבלים של חוות הדיג הסתככו ביחידת ההנעה של הגוררת, בלהבי המדחף "וואטש שניידר", נגרמה פגיעה באטימה של יחידת ההנעה, וכ-150 ליטר שמן דלפו לים; קברניט הגוררת דיווח לנאשם על התאונה ועל דליפת השמן מהגוררת לים וביקש ממנו לדווח על האירוע למנהל הספנות והנמלים ולאגף ים וחופים במשרד להגנת הסביבה בהתאם לחובת הדיווח בתקנות למניעת זיהום מי הים בשמן (ביצוע אמנה), התשמ"ז-1987 (להלן: "**התקנות**"); הנאשם קיבל את הדיווח הנ"ל, אישר שידאג לדווח לגורמים הרלבנטיים לפי התקנות, אלא שלא דיווח למנהל הספנות והנמלים ולאגף ים וחופים במשרד להגנת הסביבה, ולחברה ייעודית העוסקת בניכוי מי הים הפועלת בנמל אשדוד שלה הציוד המתאים לספיגת שמן; הנאשמים, במעשיהם ובמחדליהם, הפרו את חובת הדיווח לגבי דליפת השמן לים בניגוד להוראות התקנות; אחריותו של הנאשם נובעת מתוקף תפקידו אצל הנאשמת מכיוון שלא נקט באמצעים הנאותים להבטחת קיומן של ההוראות לפי התקנות.

הנאשמים הואשמו בהפרת חובת דיווח- עבירה לפי סעיפים 46א' ו-52 לתקנות, וביחס לנאשם ביחד עם סעיפים 49 ו-50 לתקנות.

2. בדיון הראשון שנערך ביום 27.11.2018 באי כוח המאשימה והנאשם הציגו הסדר טיעון לפיו הנאשם יודה בעובדות שפורטו בכתב האישום וייתן בעניינו פסק דין ללא הרשעה תוך חיובו בפיצוי מוסכם בסך של

5,000 ₪, והתחייבות לגבי אי הישנותן של העבירות שפורטו בכתב האישום בסך של 10,000 ₪ למשך שנה.

הנאשם הודה בעובדות שנטענו בכתב האישום.

מהטעמים שפורטו על ידי ב"כ הצדדים בעניינו של הנאשם, ובכלל זה העדר עבר פלילי, הגשת כתב אישום ראשון בגין עבירת אי דיווח כעבירה בודדת מבלי שהתלוותה אליה עבירה בגין זיהום מי הים, או עבירות אחרות, לאור חשש ממשי שהרשעתו בדין תגרום לפגיעה של ממש בהעסקתו אצל הנאשמת ואף לפיטוריו, ובשים לב לקנס המרבי בגין העבירה הנדונה, מצאתי לנכון לקבל את הסדר הטיעון, לפסוק את דינו, ללא הרשעתו בדין, ולחייבו בתשלום פיצוי בסך של 5,000 ₪ לטובת הקרן למניעת זיהום מי הים, וחתימה על התחייבות בסך של 10,000 ₪ להימנע מביצוע עבירה לפי סעיפי החיקוק שפורטו בכתב האישום למשך שנה ממועד מתן פסק הדין.

3. הנאשמת הגישה מענה בכתב לכתב האישום וכפרה בנסיבות הנוגעות להתרחשות התאונה, כפי שפורטו בסעיף 4 לכתב האישום, אך לא את עצם התרחשותה, וכן כפרה בטענה שנשפך שמן לים ולגבי הכמות שנשפכה. הנאשמת הוסיפה וכפרה בטענות של עובדה ומשפט שהועלו בסעיפים 5-7 לכתב האישום ובעבירה של אי דיווח לפי סעיף 46א' לתקנות. הנאשמת טענה לקיומה של הגנה מן הצדק, ובכלל זה שהגשת כתב האישום נגועה באכיפה בררנית.

4. בדיון שנערך ביום 5.3.2019 באי כוח הצדדים הודיעו על הסדר דיוני לגבי הגשת מלוא תיק המוצגים מטעם המאשימה, כחלק מחומר הראיות וללא העדת עדים, והכל בכפוף לכך שלא יועלו טענות בעניין קבילות ומשקל בשל עצם הגשת המסמכים שלא באמצעות עורכיהם, ויראו את המסמכים כאילו הוגשו על ידי עורכיהם ואלה נחקרו עליהם ועמדו על האמור בהם. עוד הוסכם שהצדדים יגישו סיכומים בכתב.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

5. חובת הדיווח לגבי דליפת שמן לים מכלי שיט, הוסדרה בתקנה 46א' לתקנות, שהטילה את חובת הדיווח על קברניט, בעלים, סוכן, או אדם אחר האחראי לכלי שיט שממנו נשפך או עלול להישפך שמן לים בסביבות כלי השיט.

46א. קברניט כלי שיט, בעלו, סוכנו או אדם אחר האחראי לכלי שיט אשר ממנו נשפך או עלול להישפך שמן לים, או המבחין בשמן שנשפך או עלול להישפך לים בסביבת כלי שיט, ידווח מיד בליווי פרטים רבים ככל האפשר בהתאם להוראות המפורטות להלן; דיווח כאמור ייעשה גם בכל עת שבו ניזוק או התקלקל כלי שיט שאורכו 15 מטרים ומעלה, אם בנזק יש כדי להשפיע על בטיחות כלי השיט:

(1) דיווח ייעשה אם נשפך שמן לים מכל סיבה שהיא או עלול להישפך שמן לים, וכן בעת שמתבצעת הזרמת שמן בזמן תפעול כלי השיט, בכמות העולה על המותר או במהירות הגבוהה מן המותר בתקנות אלו;

(2) דיווח על שפיכה של שמן לים ייעשה בהתאם לנוסח שיורה עליו המינהל והוא יכלול את הפרטים שלהלן לפחות: (א) זהותם של כלי השיט המעורבים; (ב) שעת התקרית, הסוג והאתר שבו אירע; (ג) כמות השמן וסוגו; (ד)

אמצעי סיוע והצלה שנקטו; (3) לאחר השלמת הדיווח הראשוני כמפורט בפסקאות (1) ו-(2), ימסור כל אדם החייב בדיווח כאמור, כל מידע נוסף הנוגע לתקרית, וימלא אחר בקשות המדינות שנפגעו משפיכת השמן לקבלת מידע כאמור;

(3) לאחר השלמת הדיווח הראשוני כמפורט בפסקאות (1) ו-(2), ימסור כל אדם החייב בדיווח כאמור, כל מידע נוסף הנוגע לתקרית, וימלא אחר בקשות המדינות שנפגעו משפיכת השמן לקבלת מידע כאמור;

(4) הדיווחים יועברו לתחנות התקשורת בחוף במדינת החוף הקרובה, באמצעות ערוצי התקשורת המהירים ביותר העומדים לרשות המדווח;

(5) תחנות התקשורת בחוף יעבירו ללא כל דיחוי את תוכן הדיווח למינהל הספנות והנמלים ולאגף ים וחופים במשרד איכות הסביבה.

תקנה 49 לתקנות הטילה אחריות לביצוע התקנות על מנהלים אם העבירה בוצעה על ידי חבר בני אדם.

"49. נעברה עבירה לפי תקנות אלה בידי חבר-בני-אדם, יאשם בעבירה גם כל מי שבשעת ביצוע העבירה היה חבר פעיל, מנהל או פקיד אחראי של אותו חבר, ובשותפות- מי שהיה אותה שעה שותף בה, למעט שותף מוגבל, אם לא הוכיחו אחד מאלה: (1) העבירה נעברה שלא בידיעתם; (2) הם נקטו בכל האמצעים הנאותים להבטחת קיומן של תקנות אלה."

בתקנה 50(א) לתקנות נקבע שהאחריות לפי התקנות חלה על הקברניט והבעלים של כלי השיט בין שהעבירה נעברה בידיעתם או שלא בידיעתם, וכל עוד לא הוכיחו שנקטו בכל האמצעים הנאותים למילוי ההוראה שהופרה.

"50. (א) הופרה הוראה מהוראות תקנות אלה יראו את בעלו וקברניטו של כלי השיט כעוברים על אותה הוראה, בין שהעבירה נעברה בידיעתם ובין אם לאו, כל עוד לא הוכיחו שהם נקטו בכל האמצעים הנאותים למילוי אותה הוראה. (ב) אחריות הבעל והקברניט של כלי השיט לפי תקנת משנה (א), אינה באה לגרוע מאחריותו של כל אדם אחר לפי תקנות אלה."

6. מעיון בחומר הראיות עולה בבירור שביום 2.7.2017 הגוררת יצאה להפלגה מנמל אשדוד לנמל חיפה, התקרבה יתר על המידה לחווה לגידול דגים, וכתוצאה מכך להבי המדחפים הסתבכו בחבלים של חוות הדגים. בשל העומס והלחץ שהופעל על המדחפים נגרמה פגיעה במערכת אטימת השמן של המדחף השמאלי, וכ-150 ליטר של שמן דלפו לים.

עוד עולה כי האירוע לא דווח לתחנת התקשורת החופית RCC ולגורמים הרלבנטיים במשרד להגנת הסביבה, והדיווח הראשון בעניין זה נעשה ביום 13.7.2013, בחלוף 11 ימים ממועד התרחשות האירוע.

א. אופיר בר (להלן: "אופיר"), רב החובל של הגוררת בעת קרות התאונה, מסר בחקירתו (ת/6) את השלשלות האירועים, ובכלל זה כי "הגוררת הסתבכה או פגעה במערך חבלים בשליש הדרומי של החווה על צד הגוררת הימני..."; לאחר הדממת המנועים "... התקשרתי לתצפית נמל אשדוד שיודיעו מידית לרב חובל מוריס מור";

בהמשך התקשר ישירות לנאשם, מוריס מור, ולצורך קבלת הנחיות, והאחרון הודיע לו שהוא מקים חדר מצב עם המכונאי הראשי משה סבג ושיחזור אליו; בשעה 4:50 ו-5:50 הגיעו צוללנים; בשעה 6:09 שי (הכוונה לישעיהו צ'וסניק, קצין המכונות של הגוררת-מ.ה.) דיווח לו שבעקבות מילוי של 50 ליטר שמן ב"וואטש" הוא יצא וראה כתם שמן מסביב לגוררת ודיווח על כך למשה סבג, המכונאי הראשי של הגוררות. אופיר בר הבחין בכתם שמן קל מסביב לגוררת, הודיע על כך לנאשם והוסיף שיש לדווח על כך למנהל הספנות לאיכות הסביבה ולהזמין את חברת "דנקור" לצורך תיחום הכתם; הנאשם הנחה אותו להפליג לנמל חיפה מוקדם ככל הניתן; בהמשך לבקשתו הצוללנים בדקו את מקור נזילת השמן והתברר שיש עוד חבלים שהסתבכו ב"וואטש". **"... היה קושי לראות את מקור הדליפה אבל לאחר שכל החבלים נחתכו אחד הצוללנים אמר לשי שנראה שהדליפה הפסיקה"**. לאחר שהגוררת התרחקה ממקום האירוע לא היו וויברציות ולא נראה שמן במים; הנאשם הנחה אותו לחזור לנמל אשדוד לצורך חקירה ראשונית של האירוע. הנאשם עדכן אותו שהודיע לגורמים הרלבנטיים לגבי דליפת השמן לים.

ב. ישעיהו צ'וסניק (להלן: "צ'וסניק"), קצין המכונות של הגוררת, מסר בחקירתו (ת/10) כי במהלך ההפלגה חש בהטיה של הגוררת, וקיבל **"... התראות של עומס יתר במנוע ימין ולחץ שמן נמוך של הוואטש שניידר. מייד הבנתי שנתפס משהו בלהבים של הוואטש שניידר ... הבחנתי שמנוע הימני מסתובב על 275 סל"ד במקום 860 סל"ד והסקתי מיידית שמשהו נתפס בלהבים של הוואטש שניידר גם הרחתי ריח של גומי שמתחמם. ישר דוממתי את המנוע"** (ת/10; ש' 19-12); המנוע השמאלי פעל באופן תקין, ובהמשך דומם גם אותו על מנת להפסיק את פעולת המדחף. **"באור ראשון ... אני מתחיל לראות פילם של שמן על הים לאורך דופן ימין של הגוררת... הפעם הייתי בלחץ כי ראיתי נזילת שמן בים, בזמן הזה כתם דק..."**, ולכן הנחה את הצוללן שיבצע בדיקה לגבי מקור הדליפה. הצוללן מסר לו שעל מדחף ימין יש כעשר כריכות ועל מדחף שמאל כריכות רבות של חבלים. כאשר הצוללנים פעלו על מנת להפריד את החבלים מהמדחפים, **"... ראינו שלוליות שמן שהיו כלואים בתחתית של הגוררת, יוצא מצד שמאל של הגוררת והבנתי שמדובר בצבע שמן שלי עם ריח וצבע מיוחד שמאפיין את השמן של הוואטש שניידר..."**. צ'וסניק התקשרתי מיד למשה סבג ודיווח **"על נזילה גדולה של שמן"**, והעלה ספקות לגבי המשך ההפלגה, אלא שסבג סבר שהדליפה תיפסק ברגע שייפסק הלחץ על הלהבים (ת/10, ש' 39-27; הדגשות לא במקור-מ.ה.). בהמשך כאשר נשאל **"מאיפה הגיע השמן לים"**, השיב **"מיחידת ההנעה השמאלית ברגע שהחבלים לחצו על הלהבים של הוואטש שניידר השמאלי אז נוצרה התכנסות של 5 הלהבים וכתוצאה מכך נפגעה האטימה והשמן הגיע לים וברגע שהחבלים הותרו הפסיקה מיד הנזילה ..."** (ש' 58-55).

צ'וסניק העריך את כמות השמן שדלפה לים בכ-150 ליטר. **"אני רשמתי 150 ליטר שהגיעו לים וזה לאחר בדיקת גובה המיכל השמן הרזרבי"** (ש' 64-63).

ב"ד"ח תחזוקה יומי-מכונאות גוררת" צוין לגבי אבדן שמן בכמות של כ-150 ליטר (ת/12; ת/28 עמוד אחרון).

צ'וסניק צילם תמונות של דליפת השמן לים בסמוך לגוררת ושיגר אותן לסבג (ת/9; תמונות 1-5 ו-14).

ג. משה מואיז סבג (להלן: "סבג"), מכונאי ראשי של מחלקת ים בנמל אשדוד, מסר בחקירתו (ת/11), בין היתר, שצ'וסניק דיווח לו על דליפת שמן לים ושלה לו את התמונות שצולמו על ידו (ת/9, למעט תמונה 7; ש' 63-66); סבג ציין "..." **שברגע שמופעל לחץ צידי או עילי על הלהבים כתוצאה מהסתבכות של החבלים מחזירי השמן זזו ממקומם הטבעי והשמן זלג החוצה לים וברגע שהחבלים השתחררו מחזירי השמן חזרו למקומם והנזילה פסקה**"; צוסניק דיווח לו על דליפה של 50-90 ליטר שמן לפי המיכל הרזרבי (ת/11; ש' 30-49).

ד. רוברטו מור יוסף (להלן: "רוברטו"), ששימש כמכונאי בגוררת בהפלגה האמורה (כפוף למכונאי הראשי צ'וסניק ולמכונאי השני גוסטב יעקובי), מסר בחקירתו (ת/14), בין היתר, כי שבהמשך לפנייתו של צ'וסניק הצוללן מסר שלא ראה שמן מתחת לגוררת ויתכן שהסיבה לכך הינה בגלל הבעיות; כאשר עלה האור הבחין בכתם שמן באורך של חצי מטר בלבד, וסייע לצ'וסניק למלא שמן מהמיכל הרזרבי; רוברטו לא זכר שהיה חסר שמן ולא זכר את הכמות שהייתה חסרה (ת/14; ש' 12-19); עוד מסר שדליפת השמן לים הייתה מהמדחף השמאלי (ש' 31-32).

ה. טדי כהן (להלן: "טדי"), ששימש כמלח בגוררת בהפלגה האמורה, מסר בחקירתו (ת/15), כי בסמוך לקרות האירוע הבחין בכתם שמן בים מסביב לגוררת. "לאחר כמה דקות הבחנתי בכתם שמן בים מסביב לגוררת היה אור על הים באמצעות הפרוז'קטור שהיה מכוון לים היה אפשר לראות את השמן בים מסביב גוררת ראו שי צ'וסניק (קצין מכונה בכיר), גם כל אנשי הצוות ראו את כתם השמן סביב הגוררת" (ש' 10-13).

ו. נתן פרי טל נאור (להלן: "נתן"), ששימש כחובל שני בגוררת בהפלגה האמורה (כפוף לאופיר), מסר בחקירתו (ת/18), שלאחר שעלה האור הבחין בכתם של שמן בים בסמוך לגוררת. "איך שהתחיל האור ... ושהלכתי לדופן ימין ראיתי פילם של שמן בים ...", הודיע על כך לצ'וסניק שנפנה לבדוק את גובה השמן במדחף והודיע לו על חוסר של 50 ליטר שמן (ש' 23-30).

ז. גוסטב יעקובי (להלן "יעקובי"), ששימש כקצין מכונות בהפלגה האמורה (כפוף לצ'וסניק), מסר בחקירתו (ת/19), שלאחר עלות השחר הבחין בכתם שמן בים, וביחד עם צ'וסניק בדק את מיכלי הפיצוי של המדחפים, ומצאו שמיכל הפיצוי הימני היה תקין, ומיכל הפיצוי של ה"וואטש שניידר" השמאלי התרוקן כדי מחציתו, והיה צורך למלא יותר מ-100 ליטר שמן (ש' 11-14). לשאלה מה גרם לדליפת השמן לים השיב "ראינו חבל מגיע מכלובי הדגים שהולך לכיוון הוואטש שניידר ומהדיווח של הצוללנים שהחבל מלופף סביב הלהבים של הוואטש שניידר צד שמאלי יותר מצד ימין וזה גרם להידוק יתר להתכנסות של הלהבים לכיוון המרכז ואז מחזיר השמן דלף וברגע שהתחילו לשחרר את החבלים מחזיר השמן חזר לאטום...", ובהמשך חזר וטען שהיה צורך למלא את מיכל הפיצוי למדחף השמאלי ביותר מ-100 ליטר שמן, ובספר התחזוקה נרשם 150 ליטר (ש' 20-38).

ח. קובי יעקב אמסלם (להלן: "אמסלם"), ששימש כמלח עגינה בגוררת בהפלגה האמורה, מסר בחקירתו (ת/20), מסר בחקירתו שהבחין בכתם שמן בחרטום הגוררת. "אחד הצוללנים שיצא מהים היה סביבו כתם שמן, לא מדובר בכתם שמן גדול אבל סביבו היה כתם שמן. השמן היה בחרטום הגוררת אני לא זוכר את גודל כתם השמן" (ש' 51-53).

ט. הנאשם, מוריס מור (להלן: "מוריס"), מסר בחקירתו (ת/26), שבשעות הבוקר 6:30-7:00 היה עד לשיחה שהתנהלה בין צ'וסניק לבין סבג "בנוגע לאיבוד שמן בוואטש השמאלי...", ודיווח של איבוד של "70 או 90 ליטר והוא לא יודע אם ממשיך לדלוף או מפסיק" (ש' 23-24). לשאלה מאיפה הגיע השמן לים השיב "הערכה היא שמחזירי השמן של הגוררת שמשון נפרצו בגלל העומס של החבלים על הלהבים וברגע שהם שוחררו הפסיק הזיהום לים". עוד טען שלפי הדיווח של צ'וסניק דלפו 90 ליטר שמן לים (ש' 40-44).

הנאשם מסר שלא דיווח על האירוע ליחידה הארצית להגנת הסביבה הימית במשרד לאיכות הסביבה (ש' 56-58).

י. בתמונות שצולמו במהלך הצלילה ניתן להבחין בחבלים שהסתבכו במדחפי ה"וואטש שניידר" (ת/36).

יא. ממזכר של יצחק קודוביזקי (להלן: "המפקח") (ת/38), מפקח ביחידה הארצית להגנת הסביבה הימית, עולה שהדיווח על האירוע נמסר לו לראשונה ביום 13.7.2013 באמצעות שיחת טלפון מאיזיק שגב, חובל גוררת בנמל אשדוד, בהמשך לבקשתו של רב החובל דן גור ששהה בחו"ל. ובהמשך נשלחו אליו ב"וואטסאפ" צילומים של יומן התחזוקה של הגוררת וממנו התבררו לו הפרטים הנוגעים למועד האירוע ועל דליפת 150 ליטר שמן מהמדחף השמאלי של הגוררת. המפקח הוסיף וציין כי ביום 14.7.2017 נפגש עם דן גור שמסר לו שהפליג עם הגוררת לנמל חיפה לאחר האירוע, ולדבריו הסתירו ממנו את הזיהום שאחרת היה מדווח על כך ללא שיהוי.

יב. דרור אריאלי (להלן: "אריאלי"), מפקח למניעת זיהום ים וחופים ביחידה הארצית להגנת הסביבה הימית, הודיע במכתבו מיום 15.7.2018 (ת/39), שלא דווח לו מהנמל או מתצפית הנמל דיווח על האירוע, למרות שהדיווח בעניין זה היה צריך להגיע אליו מכוח תפקידו כמפקח למניעת זיהום ים בנמל אשדוד.

יג. יגאל מאור, מנהל רשות הספנות והנמלים (רספ"ן) במשרד התחבורה, מסר בחקירתו (ת/43) שקיבל דיווח על האירוע אך לא נמסר לו על דליפת השמן לים, ובשל חשדות שהתעוררו אצלו לגבי גרימת זיהום בים החליט להגדיר את המקרה כתאונה ימית ולפתוח בחקירה (ת/44-45).

יד. ביומן האירועים של תחנת התקשורת RCC (ת/2) לא נרשם דיווח על האירוע הנדון.

טו. מעיין בתעודת הרישום של הגוררת, שהוצאה על ידי משרד התחבורה (מנהל הספנות והנמלים), עולה שאורכה הכללי הינו 29.5 מ', ומכאן שהיא נכללת בסיפא של

תקנה 46א' לתקנות.

7. הנאשמת טענה בסיכומיה שלא ברור מהי תחנת תקשורת לפי התקנות; המאשימה לא טענה בעניין זה ולא הוכיחה מהי תחנת תקשורת; לא הוכח שלא נמסר דיווח לתחנת תקשורת; לא הוכח לגבי מקום התאונה או מהי תחנת התקשורת הקרובה ביותר לצורך העברת הדיווח על האירוע; ולא הוכח במידה הנדרשת בהליך פלילי כי אכן נשפך שמן לים, או לגבי כמות השמן שנשפכה; אך סבורני שאין בטענות אלה כדי לסייע לנאשמת בגדרו של הליך זה.

8. סבורני שיש מקום לקבל את טענת המאשימה כי ה"תחנה החופית" שאליה היה צריך להעביר את הדיווח לגבי דליפת השמן הינה RCC HAIFA (Rescue Coordination Center), הפועלת במשרדי הרספ"ן בחיפה, ומעיון בדיווחים שהתקבלו אצלה בתקופה הרלבנטית עולה שלא התקבל דיווח על האירוע (ת/2).

הנאשמת טענה שלא ברור מהי תחנת התקשורת שאליה היה צריך להעביר את הדיווח לפי התקנות, או שלא הונחו ראיות במידה מספקת בעניין זה, אך יש לשים לב שמוריס הודה בעובדות כתב האישום, ובכלל זה שלא העביר את הדיווח שנמסר לו לפי התקנות (סעיף 5 לכתב האישום), ולא מצאתי שהעלה טענה בחקירתו (ת/26), בדו"ח שהוציא על התאונה (ת/27), או בדיון בבית המשפט, שהעדר הדיווח בעניין זה נבע מהעדר ידיעה או חוסר בהירות לגבי תחנת התקשורת הרלבנטית. מחקירתו (ת/26) עולה בבירור שידע על החובה לדווח על דליפת השמן לגורמים שצוינו בתקנות, אך לא דיווח על כך (ת/26, ש' 56-62).

זאת ועוד. רב חובל הגוררת, אופיר, הודיע למוריס, בסמוך לקרות התאונה, על דליפת השמן, הצורך לדווח על כך לגורמים המתאימים (שצוינו בתקנות) ברספ"ן ובמשרד לאיכות הסביבה, ושאל אותו מי מבניהם יבצע את הדיווח ונענה על ידי מוריס שהוא יעביר את הדיווחים (שלא הועברו) (ת/6, ש' 37-41), ומכאן שלא היה כל ספק לגבי חובת הדיווח לגורמים הרלבנטיים לפי התקנות.

הנאשמת טענה בסיכומיה שאין מקום לייחס משקל של ממש לדיווח של RCC HAIFA (ת/2) מכיוון שלא נערך לפי סעיף 36 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשמ"א-1971, אלא שלפי ההסדר הדיוני בין הצדדים, לא יועלו טענות בעניין קבילות ומשקל בשל עצם הגשת המסמכים שלא באמצעות עורכיהם (ע' 5, ש' 14), ומכל מקום לא הועלתה טענה על ידי הגורמים המעורבים אצל המאשימה, ובכלל זה על ידי מוריס, שנעשה דיווח לתחנת התקשורת הנ"ל, ונראה שלא קיימת מחלוקת של ממש בעניין זה.

מעבר לכך, סבורני שהדיווח לתחנת התקשורת לפי התקנות, ובעניינו RCC HAIFA, הינו בעיקרו דיווח ראשוני על האירוע, בסמוך ממש להתרחשותו, לצורך תיעוד והעברת תוכן הדיווח לגופים שצוינו בתקנות, והוא אינו מיתר את החובה והצורך, במקרה המתאים, להעביר דיווח במישרין לאותם הגופים, בסמוך ככל הניתן לאחר קרות האירוע.

לעניין זה נקבע בסעיף 46א(3) לתקנות "לאחר השלמת הדיווח הראשוני כמפורט בפסקאות (1) ו-(2), ימסור כל אדם החייב בדיווח כאמור, כל מידע נוסף הנוגע לתקרית, וימלא אחר בקשות המדינות שנפגעו משפיכת השמן לקבלת מידע כאמור" (הדגשה לא במקור - מ.ה.).

בעניינו, הגוררת הייתה בבעלות הנאשמת, התאונה התרחשה במים הטריטוריאליים של מדינת ישראל, ולגורמים המעורבים מטעמה של הנאשמת, ובראשם מוריס שניהל את "חדר המצב" וריכז את הטיפול בתאונה, היה ברור לחלוטין, כפי שצוין לעיל, שיש להעביר את המידע על דליפת השמן ללא שיהיו ודיווחי ובמישרין לרספ"ן ולמשרד לאיכות הסביבה, אלא שהדבר לא נעשה בפרק זמן סביר ובאופן המתיישב עם הרציונל העומד ביסוד חובת הדיווח לפי התקנות, והדיווח לגבי הדליפה הועבר רק לאחר כשבועיים לנציג הנאשמת (מזכר של המפקח

קודוביצקי. ת/38).

9. לא מצאתי לנכון לקבל את טענות הנאשמת לפיהן לא הוכח לגבי מקום התאונה או מהי תחנת התקשורת הקרובה ביותר לצורך העברת הדיווח על האירוע.

התאונה התרחשה בתחומי המים הטריטוריאליים של מדינת ישראל (בטווח של 12 מיילים ימיים (כ- 22 ק"מ מקו החוף). טדי מסר בחקירתו שהתאונה אירעה כ- 6 מיילים מנמל אשדוד (ת/15; ש' 8-6). בדו"ח תחקיר האירוע מיום 13.8.2017 (ת/27), צוין שחוות הדגים ששטחה הימי כ- 5.5. מייל מרוחקת כ-6.3 מייל מראש שובר הגלים המערבי של נמל אשדוד. אבוטבול מסר בחקירתו (ת/13) שלאחר קרות התאונה ראה את האורות של נמל אשדוד (ש' 13). מחומר הראיות עולה בבירור שהתאונה אירעה בתחום של כשישה מיילים ימיים מנמל אשדוד, בתחום המים הטריטוריאליים של מדינת ישראל ותחנת התקשורת הרלבנטית הינה RCC HAIFA, מה גם שבנסיבות העניין היה מקום לדווח במישרין לרספ"ן ולמשרד לאיכות הסביבה.

10. לא מצאתי לנכון לקבל את טענות הנאשמת לפיהן לא הוכח שאירעה דליפת שמן לים, או לגבי כמות השמן שדלפה.

מהגרסאות שנמסרו על ידי בעלי תפקידים בצוות הגוררת, אופיר, רב חובל הגוררת, צ'וסניק, קצין המכונות הראשי (שאף תיעד בצילום את דליפת השמן לים), טדי, נתן, יעקובי ואמסלם, עולה בבירור שהייתה דליפת שמן לים לאחר שהגוררת נתקלה במתקני חוות הדגים, והחבלים הסתבכו במדחפי הגוררת. מוריס וסבג מסרו בחקירותיהם שקיבלו דיווחים על דליפת שמן לים בסמוך לאחר קרות האירוע.

צ'וסניק מסר בחקירתו שלאחר שהבחין בדליפת השמן לים הבין " ... שמדובר בצבע שמן שלי עם ריח וצבע מיוחד שמאפיין את השמן של הוואטש שניידר..." (ת/10, ש' 37).

צ'וסניק העריך את כמות השמן שדלפה לים, לפי החוסר במיכל הפיצוי של המדחף השמאלי, והכמות שהושלמה, בתחילה ב-50 ליטר, בהמשך 90-50 ליטר, ולאחר שחרור החבלים מלהבי המדחפים, והפסקת הדליפה, ב-150 ליטר. **"אני רשמתי 150 ליטר שהגיעו לים וזה לאחר בדיקת גובה המיכל השמן הרזרבי"** (ת/10, ש' 63-64), וכך אף צוין בדו"ח התחזוקה של הגוררת (ת/12). יעקובי, שסייע לצ'וסניק במילוי השמן, מסר בחקירתו שהיה צריך למלא יותר מ-100 ליטר שמן במיכל הפיצוי של המדחף השמאלי (ת/19, ש' 11-14, ש' 20-38).

11. הנאשמת טענה שהגשת כתב האישום בעניינה נגועה באכיפה בררנית, מכיוון שלא הוגש מעולם כתב אישום בגין עבירת אי דיווח כעבירה יחידה, אלא שאין בידי לקבל את הטענה.

במקרה הנדון דלפו כ-150 ליטר שמן לים ולא הועבר כל דיווח בעניין זה בתוך פרק זמן סביר לגורמים הרלבנטיים לפי התקנות. ראוי לציין שבדיווח שהועבר לרספ"ן ביום 2.7.2017 לא צוין כלל לגבי דליפת השמן (ת/44-45), ומוריס לא העביר דיווח כלשהוא לנציגי הנאשמת, למרות שחובת הדיווח בעניין זה הייתה ברורה לו. הדיווח נמסר על ידי רב החובל איציק שגב למפקח קודוביצקי ביחידה הארצית להגנת הסביבה הימית, כשבועיים לאחר האירוע, לפי בקשתו של רב החובל דן גור, שעלה על הגוררת והוביל אותה לנמל חיפה לאחר התאונה, ולטענתו דליפת השמן הוסתרה ממנו (ת/38). דומה אפוא שלא ניתן להקל ראש בחומרותו של האירוע הנדון ובנסיבות הנוגעות לאי העברת הדיווח לגורמים הרלבנטיים לפי התקנות, ואין המדובר באירוע שניתן לסווגו כזוטי דברים, כטענתה של הנאשמת.

הלכה פסוקה היא כי הנטל להוכיח את קיומה של אכיפה בררנית מונח לפתחו של הטוען לה. **"רשות מינהלית**

המבקשת לאכוף את החוק נהנית, כמו כל רשות מינהלית, מחזקת החוקיות. מי שמעלה נגד החלטת הרשות טענה של אכיפה בררנית, ולכן הוא מבקש לפסול את ההחלטה, עליו הנטל להפריך חזקה זאת" (בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר-שבע. פסקה 17 לפסק דינו של כב' השופט (כתוארו דאז) זמיר. 8.6.1999). עוד נפסק שם כי אכיפה בררנית אינה בהכרח היפוכה של אכיפה מלאה, ולעיתים קרובות הרשויות אינו יכולות לנקוט באכיפה מלאה של הדין מחמת אילוצים שונים, ואכיפה חלקית, או מדגמית, אינה בהכרח אכיפה פסולה, ככל שהיא נעשית על פי אמות מידה שנקבעו על בסיס ענייני (שם. פסקה 16). כן נקבע שעל הטוען לאכיפה בררנית להציג ראיות ולהוכיח כי ננקטה אכיפה שונה מתוך שרירות או מתוך מטרה פסולה (בר"מ 7515/07 גלינה בר בע"מ נ' ראש עיריית תל אביב יפו, פסקה 10, 5.9.2007).

בענייננו, סבורני שלא הוכח כי הגשת כתב האישום הונע מרצון לפגוע בנאשמים, או מתוך מניע של אפליה פסולה כשלעצמה, והמאשימה פעלה בשים לב לחומרה העולה מנסיבות המקרה, ונכח התעלמות הגורמים הרלבנטיים אצל הנאשמת מחובת הדיווח על פי התקנות, ונראה כי פעלה כפי שרשות סבירה הייתה צריכה לפעול בשים לנסיבות העניין.

גם אניח שהגשת כתב האישום הינה בבחינת תקדים, עדיין עומדת למאשימה האפשרות לנקוט בהליך פלילי, ולעניין זה נקבע "... כי אם מתחילים באכיפה לאחר תקופה של חדלון באכיפה- מי שמועמד לדין לראשונה על פי המדיניות החדשה איננו יכול לטעון להגנה מן הצדק כדי ביטול האישום, שכן אם טענה זו תתקבל- תת האכיפה תימשך ותונצח יש מקום להתחשב בדבר לעניין העונש בלבד ..." (רע"פ 302/17 הלנה שרעבי נ' הוועדה מקומית לתכנון ובניה קריות, פסקה 19, 19.9.2017).

12. הנאשמת העלתה טענות לגבי פגמים שנפלו בחלק מהליכי החקירה, בכך שהחוקר לוינסקי אסף מידע ללא צו חיפוש שהוצא כדין ולכן אין מקום לקבל את מוצגים 1 ו-4, ולטעמה יש להתחשב בכך במסגרת ההגנה מן הצדק, אלא שאין בידי לקבל את הטענה. בהינתן ההסדר הדיוני בין הצדדים לגבי אופן הגשת הראיות, לא ברור עד כמה עלה בידי הנאשמת להוכיח את הטענה בעניין זה. מעבר לכך, גם אם אניח שנפל פגם מסוים בחקירתו של לוינסקי הרי שאין בכך כדי לפגום בחקירה הנרחבת שנערכה לגבי המקרה הנדון, ובוודאי שאין המדובר בפגם מהותי שיש בו כדי לאיין מעיקרם את ממצאי החקירה, או לפגום בתחושת הצדק.

13. מהמקובץ לעיל מצאתי לנכון להרשיע את הנאשמת בעבירות שיוחסו לה בכתב האישום.

ניתנה היום, י"ד תמוז תשע"ט, 17 יולי 2019, במעמד באי כוח הצדדים.